

**A MAB Szakbizottság 2023. évi rendes ülésének emlékeztetője
(Agrárminisztérium, 2023. október 3.)**

Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságról szóló 299/2021. (VI. 1.) Korm. rend. 8. § (3) bekezdése alapján megtartotta az éves rendes ülését.

Résztevők:

Dr. Rácz András Érdiné dr. Szekeres Rozália, Magyar Gábor Dr., Bende Zsolt, Dr. Boldogh Sándor András, Fehér Zoltán, Hajdu-Kriston Krisztina, Kézdy Pál Dr., Koczka Krisztina, Kopek Annamária, Dr. Kurali Anikó, Lingauer János, Novák Adrián, Parrag Tibor, Pellinger Attila, Dr. Soós Gábor, Dr. Szanyi Szabolcs, Szomor Dezső, Dr. Tardy János, Tar Gyula, Ugró Sándor, Závoczky Szabolcs, dr. Láng Péter.

Előzetesen kimentésüket kérték, illetve helyettesítésükről gondoskodtak:

Balczó Bertalan, Dr. Bartha Dénes, Dr. Báldi András, Dr. Csépanyi Péter, Fűri András, Kulcsárné Roth Matthaea, Medgyesi Gergely Árpád, Dr. Réthelyi Miklós, Sipos Katalin, Dr. Szanyi Szabolcs, Dr. Török Katalin, Veress Balázs.

Az ülés napirendi pontjai

- 1.) Új UNESCO és MAB szervezet kapcsolata, rendezvények
- 2.) TBRMDD projektek bemutatása
- 3.) PBR rendezvények, projektek, önkormányzati együttműködések
- 4.) Process of Excellence (Hortobágy BR, Fertő-Hanság BR) jelentési feladatok
- 5.) Dr. Szanyi Szabolcs kutatói munkája
- 6.) Bioszféra-rezervátumok nemzetközi napja

1.) Beszámoló az UNESCO MNB és a MAB szervezet kapcsolatáról, rendezvényekről

- 2022. január 1-én lépett hatályba a 299/2021. Korm. rend., amely új struktúrát adott a magyar UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságnak, egyidejűleg pedig állandó szakbizottság szintjére emelte a korábban a Természettudományi Szakbizottság albizottságaként működő MAB bizottságot.
- A MAB Bizottság feladatai, illetve a bizottság koordinációjába tartozó BR-okat kezelő Nemzeti Park Igazgatóságok feladatai pedig folyamatosan nőttek. Pozitív változásként értékelhető, hogy a BR-ok Világhálózatának (WNBR) tagjai – főleg a hasonló területi adottságokkal rendelkezők – egyre több alkalommal keresik meg egymást annak érdekében, hogy információkat cseréljenek, gyűjtsenek a természetvédelmi kezeléssel kapcsolatos tapasztalatokról. (Legutóbb egy olasz hegyvidéki BR kereste meg a MAB bizottságot).

- Érdiné Szekeres Rozália elnök asszony 2023. szeptember 26-án részt vett az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság által az UNESCO-hoz való csatlakozásunk 75. évfordulója kapcsán szervezett kerekasztal beszélgetésen a Párbeszéd Házában.
- Az október 3-án tartott MAB NB ülésen Dr. Rác András természetvédelemért felelős államtitkár (Agrárminisztérium) átadta a MAB bizottsági megbízóleveleket két új tagnak, Medgyesy Gergely Árpád (HNPI) és Bende Zsolt (BfNPI) nemzeti parki igazgatóknak.

2.) A DDNPI és a BfNPI beszámolója az TBRMDD projektek alakulásáról

Az Ötoldalú Mura-Dráva-Duna BR (TBRMDD) már számos európai uniós pályázat nyertese lett. Eltérően a többi hazai BR-tól, ahol csak az adott nemzeti park igazgatóság felel a BR működtetéséért, itt egy 5 oldalú ún. Steering Committee dolgozik a pályázati jelentkezésekhez szükséges dokumentációk kidolgozásában, illetve a nyertes pályázatokban meghatározott célok elérésében.

Az TBRMDD által megnyert előző pályázat végrehajtása 2022. év végén zárult le. Ám a még fennálló feladatok végrehajtásához újabb pályázatra volt szükség, melyet az TBRMDD ezúttal is sikeresen megnyert. E projekt neve: LIFE RESTORE for MDD.

A projektben 17 szervezet lett partner (3 magyar, 3 szlovén, 3 osztrák, 7 horvát, 1 szerb). A magyar kedvezményezettek: BfNPI, DDNPI, WWF Magyarország. A költségvetés: 20 millió € (EU rész 13,4 millió €) 67 %. A magyar kedvezményezettek: DDNPI: 1,8 millió €, BfNPI: 327 ezer €, WWF HU: 950 ezer €, összesen: 3,07 millió €.

A projekt céljai:

- természetes vízfolyamok helyreállítása,
- megfelelő folyó-összeköttetések kialakítása (Drávatamási mellékág, Tótújfalui mellékág), ártéri erdőszerkezetek és funkciók,
- illetve ezen erdők élőhelyszerkezeteinek helyreállítása (Bodzás holtág, Hosszúvíz holtág, Tótszerdahelyi holtág, Drávaszentés élőhely komplex, Batai holtág),
- ágazatközi és határokon átnyúló nagyszabású helyreállítási terv elkészítése,
- Natura 2000 területek fontosságának tudatosítása és ismerete,
- a projekt hatásainak nyomon követése.

2023 évi tevékenységek:

- támogatási szerződés (Grant Agreement) megkötése
- kick off meeting november 21-23. (Zombor)
- online projektkezelői meetingek
- Drávai mellékágak tervezése elindítása

3.) A DINPI beszámolója a PBR (Pilisi BR) rendezvényeiről

A PBR-t Tanácsadó Testület vezeti, melynek tagjai:

- MAB Bizottság képviselője
- Pilisi Parkerdő Zrt. képviselője
- DINPI képviselője
- helyi önkormányzatok képviselője
- civil szervezetek képviselője
- helyi magángazdálkodók képviselője

További meghívottak:

- DINPI
- PP Zrt.
- AM Természetmegőrzési Főosztály
- Erdők a Közjóért Alapítvány
- Pilisborosjenő Önkormányzata

A PBR idén kiemelt feladatául tűzte ki a vonuló kételtű- és hullófajok védelmét, ezen belül speciálisan a gázolásuk megakadályozását, mindezt önkéntesek bevonásával.

Tekintettel arra, hogy a Pilis és a Dunakanyar a fővárosiak kiemelt hétvégi kirándulóhelye, ezért több projekt megalapozásául már 2017 óta folyik különböző helyszíneken a látogatószámlálás. Szintén önkéntesek bevonásával.

A DINPI és a PPZRT által az alábbi önkormányzatokkal sikerült új háromoldalú megállapodásokat kötni a BR támogatása, és a kezelésében való részvétel érdekében:

- Pilisszentiván - 2017
- Pilismarót - 2020
- Pilisborosjenő – 2022. 02. 03.
- Pilisszántó (előkészítve)
- Piliscsaba (2023-ban tervezik előkészíteni)

Az önkormányzatok bevonásával párhuzamosan a PBR kidolgozott szakmai terveket a meglévő BR átmeneti területének kiterjesztésére (Piliscsaba, Pilisszentiván, Szentendre, Pilisvörösvár, Piliscsév, Pilisjászfalu).

A PBR a fentiekén túl elindított egy szlovák-magyar együttműködést. A projekt célja a résztvevő BR-ok stratégiájának és kezelési tervének kidolgozása, tapasztalatcsere, melyhez helyi ökoszisztémák-, veszélyeztetett növény- és állatfajok védelmével, invazív fajok elleni védekezéssel, fenntartható gazdálkodással, valamint természet szemléletformálással kapcsolatos tevékenységek is csatlakoznak.

A PBR-en belül a zonáció kérdése örökzöld téma, így feltétlenül szükséges a jövőben megvizsgálni, milyen folyamatok vezetnek oda, illetve mi az oka, hogy a PPZrt. vagyongazdálkodásba kívánja venni a Pilisi BR részét képező védett természeti területet. Ez a téma hangsúlyosan szerepelt a MAB MNB október 3-án tartott ülésén is. Az Agrárminisztérium illetékes főosztályai bevonásával szükséges ezt a helyzetet megvizsgálni, hogyan befolyásolja ez elsősorban a területen való erdőgazdálkodást, illetve a hamarosan esedékes 10 éves jelentést.

4.) A HNPI és az FHNPI jelentése a Process of Excellence (Hortobágy BR, Fertő-Hanság BR) eljárás keretében elkészített 10 éves jelentésről

Az idei év augusztus-szeptemberének kiemelt témája volt a Hortobágyi és a Fertő-tavi BR-okkal kapcsolatos 10 éves jelentések összeállítása. Ez az ún. Process of Excellence elnevezésű, eljárás nem kizárólag abból a szempontból jelentős, hogy bemutatja a 10 év alatt bekövetkezett változásokat a BR területén, vagy annak kezelésében, hanem abból a szempontból is, hogy a BR-ok státusza e jelentés MAB ICC általi elfogadásától függ. A két érintett BR időben beadta a részletes jelentését az UNESCO-nak, melynek elemzése hamarosan megkezdődik. A döntés jövőre várható. Rövid idő állt rendelkezésre a beszámoló elkészítésére, maga a kérdőív is nagyon hosszú volt. A Fertő-Hanság BR képviselője nagyon színvonalas előadásban bemutatta az elmúlt 10 év eredményeit, változásait az október 3-án tartott ülésen, a Hortobágyi BR

képviselője azonban sajnálatos módon nem tudott jelen lenni, jelentését a következő ülésen foglalja össze.

5.) Dr. Szanyi Szabolcs, fiatal kutató díja

Szintén fontos kiemelni a NPI-ok BR-ok kezelésével foglalkozó munkatársain túl a velük dolgozó kutatók és e kutatók önálló kutatásainak jelentőségét is. Hozzávetőleg 4 éve már a MAB Bizottságunk tagja Dr. Szanyi Szabolcs, a Debreceni Egyetem, Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Karának egyetemi tanársegédje, aki számtalan kutatást végzett, és végez a Beregi-sík természeti értékeivel kapcsolatban, mely kutatások egyszer talán katalizátorul szolgálhatnak ennek az élővilágában nagyrészt homogén magyar és ukrán élőhelynek egy határon átnyúló magyar-ukrán bioszféra-rezervátummá válásához. A 2023. évi MAB ülésen a nagylepke közösségek vizsgálatáról tartott rövid beszámolót, mely az általa 2021. évben elnyert UNESCO Fiatal Tudósok díj pályázatának is részét képezte. Dr. Szanyi Szabolcs a bizottsági ülésen tartott beszámolóban részletesen ismertette azt a fajgazdagságot, mely az ukrán részekén található meg, és amely fajok mára már eltűntként vannak Magyarországon számon tartva. A fellelt fajok egyedeinek élőhelye, táplálkozási és szaporodási szokásaik továbbá fontos információkat adnak e lepkefajok megőrzésével, megfigyelési módszereivel kapcsolatban.

6.) Jeles napok (Bioszféra-rezervátumok világnapja)

Bizottságunk 2022. november 3-án regisztrált az UNESCO e napra tervezett megemlékezésére. Az idén szintén felhívtuk az igazgatóságaink figyelmét a lehetőségre, melyre kivétel nélkül mindegyik BR-ot kezelő NPI önálló programmal jelentkezett. Ezen események részletei az eseményt megelőzően az adott NPI-k honlapján lettek közzétéve.

MAB Bizottság tagjai egyhangúlag elfogadták a nemzeti park igazgatóságok beszámolóit és jelentéseit, és megköszönték Dr. Szanyi Szabolcs előadását.

Összeállította: Érdiné dr. Szekeres Rozália, és dr. Láng Péter

Budapest, 2023-10-24.